

עין אלזיתון

עין אלזיתון, מס' 1

בין שנת 1290 לשנת 1300 (?)

סעדי(ה) בן(דוד נוחו) ע(דן), אברהם בן(סעדיה ספיה) ט(ב), אלעזר בן ישעיה החזן נ(וחו) ע(דן), בעיר¹ עין אלזיתון הסמוכה למדינת² צפת.³

מקור: TS, 13 J 21, f. 21

פורסם: מאן, היהודים במצרים, ב, עמ' 204.

ספרות: קליין, היישוב היהודי, עמ' 121.

1 מערבית: "עיר" פירושה "כפר". וראה: ברסלבי, לחקר ארצנו, עמ' 67.

2 מערבית: "מדינה" פירושה "עיר"; שם, שם.

3 לפנינו חתימת חכמי עין אלזיתון או נכבדיה על מכתב ששלחו נכבדי הגליל אל הנגיד במצרים במאה ה"ג. התעודה בשלימותה ראה לעיל, הערך "גליל", מס' 3; ושם ספרות נוספת והערות.

עין אלזיתון, מס' 2

ראשית המאה ה"ז

ומנהג זה¹ פשוט פה בכל המוסתערבים, (שמרם) צ(ורם) ו(גואלם), תושבי הארץ צפת שבגליל העליון ת(יבנה) ו(תכונן) ב(מהרה) ב(ימינו) וכפריה, ביריה ועין אלזיתון.²

מקור: תקון יששכר, מנהגות בפורים.

1 כלומר, שני ימים של קריאת המגילה בפורים.

2 התעודה בשלימותה ראה להלן, הערך "צפת", מס' 53; ושם ספרות והערות.

עין אלזיתון, מס' 3

אחרי שנת 1504

מלבד שיש לו תלמיד אחד לר' משה הנז(כר)¹ מכפר יאסיף, והוא גר בעין אלזיתון, ולמד עליו הלכות שחיטה, וכששמעתי מדמשק --- על אודות השוחט הנזכר שיצאו עליו דבות רבות --- עד שמחמת זה כל אנשי עין אלזיתון ואנשי ביריה וצפת מרננים עליו --- וכשראיתי שהדברים מגיע מהם נזק גדול לנפשות ישראל, כי כל שלשה עירות אוכלים משחיטתו --- והלכתי לעין אלזיתון וחקרתי על הענין.

מקור: קטעי גניזה באוסף פרייר, עמ' 262 ו-264.

1 מתוך מכתבו של ר' ישמעאל, דיין ודרשן בדמשק. המכתב במלואו ראה להלן, הערך "צפת", מס' 49; ושם ספרות והערות. בקטע שלפנינו מדובר בשוחט חשוד, שיהודי צפת, ביריה ועין אלזיתון אכלו משחיטתו. השוחט היה תלמידו של חכם צפתי שנהג שררה ביהודי צפת.

עין אלזיתון, מס' 4

שנת 1509

--- אם כן בנפטר שלפנינו¹, כי כפי שמעו הטוב הוא חכם ובעל מדות טובות ורצוי לבריות --- והוא נסע למנוחות ועזב אותנו לאנחות הצרות והדאגות. ועוד, כי הוא לא מת מאחר שהניח בן משכיל ונבון² --- אמנם בנפטר שלפנינו שהוא איש ענו וחסיד וחכם, כמו שמעידים עליו, נוכל לומר(ר) עליו שלא מת כי עדין הוא בחיים [...] כי הניח בן משכיל וחכם אשר שמו יזכר בשבילו תמיד: "זהו בן פלו(ני) חכם" ---

דרשתיהו אני יוסף בן(ר) מאיר גרסון נ(וחו) ע(דן) בדמשק בשנת הרס"ט בפרשת וישלח יעקב³ בפטירת החכם החסיד ר' אברהם בייסודו⁴

נ(וחו) ע(דן) שנפטר בארץ ישראל(אל) בעין אזייטון(ו).⁵

מקור: כ"י לונדון, הספרייה הבריטית, Or. 10726, (אוסף גאסטר 762), דף 70 ע"ב-73 ע"ב. מתוך ספר הדרשות בן פורת יוסף לר' יוסף בן מאיר גרסון.

פורסם: בניהו, גארסון, עמ' קסו-קסז.

ספרות: בניהו, גארסון, עמ' צט-קב.

- 1 הוא ר' אברהם ביסודו, ראה עליו להלן, הערה 4.
- 2 הוא ר' יצחק ביסודו, שהעתיק ספר בצפת בשנת 1506. ראה עליו להלן, הערך "צפת", מס' 43.
- 3 בשנת רס"ט חלה שבת פרשת וישלח ב"ח בכסלו (11 בדצמבר). אמנם ספק אם כוונת הכותב לציין דרשה שנישאה בשבת או בשבוע שחל בימים יב-יח בכסליו (11-5 בדצמבר), הקרוי על שם הפרשה.
- 4 ר' אברהם ביסודו – Vcudo – אפשר שהיה בנו של ר' יצחק ביסודו שהחזיק ישיבה בדור שלפני הגירוש בעיר לאון, ראה: A. Neubauer, R. Mattitya Ha-yichari, REJ, IX (1884), p. 117. בשנת רס"ד חתם על איגרת השמיטה, ראה להלן, הערך "צפת", מס' 41, ליד ציון הערה 21. על משפחת ביסודו בספרד קודם לגירוש, ראה: F. Baer, Die Juden in Christlichen Spanien, II, Berlin 1936, p. 424. על משפחה זו בצפת לאחר ימיו של יצחק ביסודו, ראה בניהו, שם.
- 5 היא עין אלזיתון.

שנת 1517

עין אלזיתון, מס' 5

[עין זיתון מגרוח מצרוב.

מקור: TS, NS, J 332.

פורסם: אשתור, היהודים במצרים ובסוריה, ג, עמ' 143.

תרגום

[עין זיתון פצוע מוכה.¹

- 1 קטע ממכתב שנשלח, כפי הנראה, מדמשק. המכתב בשלימותו ראה להלן, הערך "צפת", מס' 57; ושם ספרות והערות.